

POSTANOWIENIE

Dnia 13 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący)

SSN Maciej Kowalski (sprawozdawca)

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z wniosku G. Z.
z udziałem A. Z.
o nakazanie powrotu dziecka,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 października 2022 r.,
skargi kasacyjnej Prokuratora Generalnego
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 21 kwietnia 2021 r., sygn. akt I ACa 118/21,

1. oddala skargę kasacyjną;

2. znosi wzajemnie koszty postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 3 grudnia 2020 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie, uwzględniając wniosek G. Z. o złożony w trybie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę sporządzonej w Hadze w dniu 25 października 1980 r. (dalej: „Konwencja haska”), nakazał A. Z. powrót małoletniej W. Z. w terminie tygodniowym od uprawomocnienia się postanowienia.

Sąd Okręgowy ustalił, że G. Z. i A. Z. zawarli związek małżeński 23 października 1995 r. Mają jedną córkę W., urodzoną [...] 2011 r. w Norwegii, gdzie strony mieszkały przez 13 lat.

Uczestniczka nastawiała negatywnie córkę stron w stosunku do ojca. Krzyczała i zwracała się do niej obraźliwie. Ubliżała wnioskodawcy. Zarzucała mu, że jest narkomanem bądź alkoholikiem. Groziła mu nożem. Używając niecenzuralnych słów nakazywała opuszczenie domu.

Uczestniczka samowolnie podjęła decyzję o wywiezieniu córki do Polski 9 lutego 2020 r. W dniu 21 lutego 2020 r. Sąd Rejonowy w J. (Norwegia) wydał orzeczenie tymczasowe, w którym przyznał G. Z. prawo do samodzielnego sprawowania odpowiedzialności rodzicielskiej nad W. Z. do czasu wydania wyroku w sprawie, ustalił miejsce zamieszkania dziecka przy ojcu oraz jego spotkania z matką.

Małoletnia W. Z. ma 9 lat. Od urodzenia do lutego 2020 r. przebywała w Norwegii. Mówi po norwesku i angielsku. Mieszka z uczestniczką w Ś.. Codziennie widuje się z dziadkami macierzystymi, u których nocuje trzy razy w tygodniu. Uczęszcza do trzeciej klasy Szkoły Podstawowej. W szkole radzi sobie dobrze. Nie ma problemów zdrowotnych i nie sprawia problemów wychowawczych. Nie miała również problemów w norweskiej szkole. Była grzeczna, dobrze się uczyła, miała koleżanki. W czasie przyjazdów do Polski nie miała żadnych kontaktów z rówieśnikami; spędzała dużo czasu z rodziną.

Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że wniosek G. Z. o nakazanie powrotu małoletniej W. Z. do Norwegii zasługiwał na uwzględnienie. Wskazał, że od urodzenia małoletnia mieszkała w Norwegii, tam uczęszczała do placówki opiekuńczej i miała zaspokajane wszystkie niezbędne potrzeby, natomiast w Polsce przebywała jedynie dwa razy do roku. Stwierdził, że doszło do bezprawnego uprowadzenia i zatrzymania małoletniej W. przez jej matkę w Polsce, ponieważ nastąpiło to bez wymaganej zgody ojca dziecka oraz bez zgody sądu norweskiego. Ponadto sąd uwzględnił wnioski biegłego psychologa zawarte w opinii sporządzonej na zlecenie sądu norweskiego, z której wynikało, że A. Z. cierpi na ekstremalne problemy z gniewem, dąży do alienacji dziecka od ojca, utrudniając mu kontakty z córką i wikła dziecko w konflikt z wnioskodawcą.

Sąd pierwszej instancji doszedł do przekonania, że choć niewątpliwie powrót do Norwegii i aklimatyzacja małoletniej w nowym środowisku może wiązać się

z pewnym stresem i chwilowym zachwianiem poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji, to jednak w dłuższej perspektywie będzie to zgodne z jej dobrem. Pozostanie małoletniej w Polsce nie będzie służyło poprawnym relacjom z jej ojcem.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił wyrażonego przez małoletnią życzenia pozostania w Polsce, uznając, że taka deklaracja była w istocie życzeniem jej matki.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji postępowanie dowodowe nie wykazało, aby w okolicznościach sprawy zachodziły przesłanki z art. 13 lit. b Konwencji haskiej. Powrót dziecka do Norwegii jest podyktowany dobrem dziecka. Jest dla niego korzystniejszy niż pozostanie w Polsce. Będzie stwarzać dalsze, prawidłowe warunki rozwoju. Małoletnia będzie miała lepsze warunki materialne i lepsze perspektywy na przyszłość.

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii Opiniodawczego Zespołu Sądowych Specjalistów (dalej: „OZSS”), uznając, iż nie byłby on przydatny dla poczynienia ustaleń w toczącym się postępowaniu, wobec szeregu dostatecznie wyjaśnionych okoliczności.

Wniesione od powyższego postanowienia apelacje uczestniczki i prokuratora zostały, postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 21 kwietnia 2021 r., oddalone.

Sąd Apelacyjny podzielił poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne i zgodził się z przedstawioną przez ten Sąd oceną prawną. Wnioskodawca na mocy porozumienia zawartego z uczestniczką przed Sądem Rejonowym w J. miał zapewnione kontakty z córką i w pełni te kontakty realizował. W chwili uprowadzenia faktycznie sprawował opiekę nad dzieckiem. Okoliczność, że w zawartym z nim porozumieniu ustalono, że dziewczynka ma mieszkać na stałe z matką, nie oznaczała uprawnienia do samowolnej zmiany jej miejsca stałego pobytu. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie dawał podstaw do przyjęcia, że istnieje poważne ryzyko, aby ewentualny powrót małoletniej W.Z. do Norwegii mógł narazić ją na szkodę psychiczną lub fizyczną, bądź też postawiłby ją

w sytuacji nie do zniesienia. Nie zaistniały zatem przesłanki negatywne określone w art. 13 lit. b Konwencji haskiej.

Wbrew zarzutom skarżących Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się naruszenia art. 235² § 1 pkt 3 i 5 w zw. z art. 227 i 278 § 1 k.p.c. przez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii OZSS. Podkreślił, że przepisy Kodeksu postępowania cywilnego dotyczące spraw prowadzonych na podstawie Konwencji haskiej nie przewidują obligatoryjnego dowodu z opinii OZSS. Decyzja o przeprowadzeniu tego dowodu pozostawiona jest sądowi orzekającemu. Sytuacja rodzinna małoletniej była przedmiotem rozważań sądu opiekuńczego w Norwegii, który badał relacje dziewczynki z rodzicami i przeprowadził na te okoliczności dowód z opinii psychologa. Wynika z niej, że małoletnia W. miała dobre relacje z ojcem, a sąd opiekuńczy nie znalazł podstaw, aby ograniczyć wnioskodawcy władzę rodzicielską. Opinia została sporządzona w miejscu, gdzie małoletnia na stałe przebywała, wówczas gdy utrzymywała prawidłowe i pełne relacje z obojgiem rodziców. Tym samym jej wartość dowodowa jest większa niż opinii OZSS, sporządzonej w sytuacji, gdy dziecko zostało bezprawnie wywiezione z miejsca swojego stałego pobytu i pozbawione kontaktu z ojcem.

Sąd Apelacyjny podzielił wnioski Sądu Okręgowego o braku samodzielności, wyrażającego niechęć do powrotu do Norwegii, dziecka. Decyzja małoletniej o pozostaniu w Polsce nie miała charakteru autonomicznego i stanowiła następstwo bezprawnego uprowadzenia dokonanego przez matkę. Obowiązek zapewnienia powrotu dziecka nie wyklucza co do zasady, aby uczestniczka wróciła wraz z córką do Norwegii. Orzeczenie nakazujące powrót dziecka ma jedynie przywrócić stan sprzed uprowadzenia i nie łączy się z rozstrzygnięciem w przedmiocie opieki nad dzieckiem. Bez znaczenia dla oceny zasadności wniosku konwencyjnego było ustalenie, czy małoletnia zaaklimatyzowała się w Polsce, ponieważ w chwili wpływu wniosku do władzy sądowej upłynął okres dłuższy niż rok od dnia uprowadzenia dziecka (art. 12 Konwencji haskiej).

Od wyroku Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wniósł Prokurator Generalny, podnosząc zarzuty naruszenia art. 13 lit. b Konwencji haskiej w zw. z art. 3 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka oraz art. 8 Konwencji o ochronie praw

człowieka i podstawowych wolności (dalej: „EKPC”), art. 13 zd. 2 Konwencji haskiej, art. 12 ust. 1 w zw. z art. 3 Konwencji o prawach dziecka, art. 72 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 290 § 1 w zw. z art. 290¹ k.p.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawca wniósł o umorzenie postępowania kasacyjnego, wskazując, że w wykonaniu postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie z 3 grudnia 2020 r. małoletnia W.Z. 18 sierpnia 2021 r. została przekazana pod pieczę wnioskodawcy G.Z. i obecnie zamieszkuje w Norwegii, gdzie kontynuuje naukę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Artykuł 398¹³ § 2 k.p.c. ustanawia zasadę związania Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Regulacja ta stanowi rozwinięcie zawartego w art. 398³ § 3 k.p.c. zakazu wypełniania podstaw kasacji zarzutami dotyczącymi ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jako sąd prawa jest zatem związany ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez sąd *meriti*. Oznacza to, że w postępowaniu kasacyjnym orzeka on wyłącznie w ramach podstawy faktycznej ustalonej przez sąd drugiej instancji. Okoliczności podnoszone przez wnioskodawcę w odpowiedzi na skargę kasacyjną, dotyczące przekazania małoletniej W.Z. pod jego pieczę, pozostają zatem bez znaczenia dla rozpoznawania wniesionej przez Prokuratora Generalnego skargi kasacyjnej.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu naruszenia prawa procesowego, tj. art. 290 § 1 w zw. z art. 290¹ k.p.c., wiążącego się z zarzutem błędnych bądź niepełnych ustaleń faktycznych, co mogłoby prowadzić do braku możliwości kasacyjnej kontroli wykładni i stosowania w niniejszej sprawie prawa materialnego, należy wskazać, że nie jest on uzasadniony.

Zarzut ten dotyczy zaniechania dopuszczenia przez Sąd dowodu z opinii biegłych OZSS w celu dokonania kompleksowej oceny, czy występują ujemne przesłanki do nakazania powrotu małoletniej do Norwegii. W sprawach inicjowanych wnioskiem na podstawie art. 8 Konwencji haskiej zasadność przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego podlega zasadom ogólnym. Dowód ten jest zatem nieodzowny wtedy, gdy do rozstrzygnięcia sprawy są konieczne

wiadomości specjalne (art. 278 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Potrzeba dopuszczenia tego dowodu nie występuje w każdej sprawie toczącej się na podstawie Konwencji haskiej (zob. postanowienie SN z 7 października 1998 r., I CKN 745/98, w którym za zbędny uznano dowód z opinii Rodzinnego Ośrodka Diagnostyczno-Konsultacyjnego).

Konieczność przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego w sytuacji, w której strona sprzeciwiająca się powrotowi dziecka powołuje się na okoliczności wskazane w art. 13 Konwencji haskiej, nie wynika także z nakazu efektywnej oceny sytuacji dziecka i jego rodziny formułowanego przez Europejski Trybunał Praw Człowieka na tle art. 8 EKPC (zob. wyrok ETPC z 13 grudnia 2011 r., X przeciwko Łotwie, skarga nr 27853/09, i decyzję ETPC z 20 października 2015 r., K.H. przeciwko Polsce, skarga nr 6809/14). Czasochłonność dowodu z opinii biegłego jest przy tym trudna do pogodzenia z koniecznością działania w sposób niezwłoczny (art. 2 i 11 Konwencji haskiej) oraz nakazem stosowania najszybszych możliwych reguł procesowych (art. 11 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, dalej: „rozporządzenie 2201/2003”). Dyrektywy te stanowią istotny element mechanizmu konwencyjnego, służący eliminacji lub złagodzeniu negatywnych konsekwencji dla relacji między dzieckiem a pozostawionym rodzicem, które byłyby nieodwracalne na skutek faktów dokonanych (zob. wyroki ETPC: z 21 lipca 2006 r., Iosub Caras przeciwko Rumunii, skarga nr 7198/04, i z 21 lipca 2015 r., R.S. przeciwko Polsce, skarga nr 63777/09). Z tych powodów w praktyce krajowej niektórych państw wskazuje się, że w sprawach rozpoznawanych na podstawie Konwencji haskiej – inaczej niż w sprawach dotyczących pieczy nad dzieckiem – dowód z opinii biegłego jest co do zasady zbędny i koliduje z obowiązkiem szybkiego rozpoznania sprawy (zob. np. orzeczenia austriackiego Sądu Najwyższego z 12 maja 2009 r., 5 Ob 47/09m, RIS, i z 30 maja 2016 r., 6 Ob 99/16a, Interdisziplinäre Zeitschrift für Familienrecht 2016, s. 170 oraz szwajcarskiego Sądu Federalnego z 18 maja 2004 r., 5P.150/2004, BGE 130 III 530, INCADAT).

Ustawodawca świadomie pozostawił sądowi swobodę oceny czy przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego jest rzeczywiście konieczne. Ustawa nie przesądza, że dowód ten powinien być przeprowadzany z urzędu i w każdej sprawie. Przeprowadzenie tego dowodu może niekiedy okazać się konieczne także w sprawach inicjowanych wnioskiem na podstawie art. 8 Konwencji haskiej, w szczególności, jeżeli ustalenia dokonane przy pomocy innych środków dowodowych wskazują na zaburzenia relacji rodzinnej z udziałem dziecka i zaburzenia te mają taki charakter i stopień nasilenia, że nieodzowne jest zbadanie, z wykorzystaniem wiadomości specjalnych, czy mogą one skutkować poważnym ryzykiem w rozumieniu art. 13 ust. 1 lit. b Konwencji haskiej. Dowód ten należy jednak traktować jako subsydiarny, a korzystanie z niego nie powinno wykraczać poza ramy niedającej się uniknąć konieczności. Dowód ten powinien być przeprowadzany w sprawach, w których jest to rzeczywiście niezbędne. Uzyskanie takiego dowodu jest jednak zwykle czasochłonne i może prowadzić do zniweczenia celu Konwencji haskiej, jakim jest niezwłoczna reakcja na bezprawne uprowadzenie dziecka. Dopuszczenie takiego dowodu może zatem doprowadzić do odwrócenia istoty tego postępowania i powinno być wyjątkiem, a nie regułą. Po tego rodzaju dowód należy sięgać rozważnie wtedy, gdy sąd powziąłby poważną obawę, że powrót dziecka do państwa stałego pobytu mógłby narazić je na poważną szkodę lub postawić w sytuacji nie do zniesienia (zob. postanowienia SN: z 17 grudnia 2020 r., I CSK 183/20; z 6 kwietnia 2022 r., I NSNc 63/22, i z 4 lutego 2022 r., II CSKP 1199/22).

W okolicznościach niniejszej sprawy żaden dowód nie dostarczył podstaw do sformułowania tezy o zaburzonych relacjach rodzinnych wnioskodawcy z małoletnim dzieckiem. Stąd należało uznać, że skarżący nie wykazał, że przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych (OZSS) mogło mieć wpływ na wynik postępowania. Założenie, że więź łącząca małoletnią z matką jest silniejsza niż więź z ojcem, nie jest równoznaczne z tym, że nakazanie powrotu do Norwegii stawiałoby dziecko w sytuacji nie do zniesienia. Sąd Apelacyjny nie miał przy tym obowiązku poszukiwania dowodów potwierdzających tezę, że nakazanie powrotu dziecka do miejsca stałego pobytu mogłoby narazić je na szkodę lub postawić

w sytuacji nie do zniesienia. Okoliczności te, zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu, powinna udowodnić uczestniczka.

Skarżący opiera zarzuty skargi na założeniu, że wydanie dziecka w wieku 9 lat pod wyłączną opiekę ojca i odseparowanie od matki wpłynie niekorzystnie na jego psychikę i wyrządzi szkody, o których mowa w art. 13 lit. b Konwencji haskiej. Niezakłócone kontakty dzieci z obojgiem rodziców są prawem dzieci, co rodzi po stronie rodziców obowiązek respektowania tego prawa i powstrzymania się od działań prawo to naruszających. Nagłe oderwanie dzieci od ojca również wpływa niekorzystnie na psychikę dziecka. Bezprawne uprowadzenie dzieci i tworzenie faktów dokonanych, mających uzasadnić twierdzenie o asymilacji dzieci w miejscu zamieszkania matki nie może podważyć sensu i celu Konwencji haskiej. Rozstrzygnięcie podjęte przez sąd norweski w zakresie oddana małoletniej pod wyłączną opiekę ojca już po bezprawnym zatrzymaniu dziecka przez uczestniczkę, jak wynika z jego treści, nie ma przy tym definitywnego charakteru.

Unormowania Konwencji haskiej stanowią część krajowego porządku prawnego i są stosowane bezpośrednio, przy czym interpretacja jej przepisów powinna być dokonywana przy uwzględnieniu Konwencji o prawach dziecka. Zarówno z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak też Sądu Najwyższego wynika, że wykładnia i stosowanie postanowień Konwencji haskiej winny respektować i realizować postanowienia Konwencji o prawach dziecka, w tym zwłaszcza te jej unormowania, które za wartość pierwotną i nadrzędną w postępowaniu dotyczącym dziecka przyjmują „interes dziecka” (zob. wyrok ETPC z 6 lipca 2010 r., Neulinger i Shuruk przeciwko Szwajcarii, skarga nr 41615/07; postanowienia SN: z 16 stycznia 1998 r., II CKN 855/97; z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1805/00).

Pojęcie „interes dziecka” nie jest definiowane ustawowo, jednak odpowiada w polskim porządku prawnym pojęciu „dobro dziecka”, podlegającego szczególnej ochronie. Taki sposób wykładni regulacji zawartych w Konwencji haskiej uwzględnia postanowienie art. 24 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Przepis art. 24 pkt 2 Karty stanowi, że we wszystkich działaniach dotyczących dzieci zarówno podejmowanych przez władze publiczne, jak i instytucje prawne,

należy przede wszystkim uwzględnić najlepszy interes dziecka (zob. postanowienie SN z 4 lutego 2022 r., II CSKP 1196/22). Klauzula najlepszego interesu dziecka nie stwarza samodzielnej przesłanki do rozważań nad zasadnością odmowy nakazania powrotu dziecka bezprawnie uprowadzonego lub zatrzymanego, a jej znaczenia należy upatrywać na tle wykładni podstaw odmowy uwzględnienia wniosku przewidzianych wprost w postanowieniach Konwencji haskiej (zob. wyrok ETPC z 21 lipca 2015 r., G.S. przeciwko Gruzji, skarga nr 2361/13).

Rozporządzenie 2201/2003 i Konwencja haska powinny być interpretowane również w zgodzie z EKPC, a zwłaszcza jej artykułem 8. Zgodnie z orzecnictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na sędzie orzekającym w przedmiocie wydania dziecka spoczywa proceduralny obowiązek przeprowadzenia analizy sytuacji rodzinnej z uwzględnieniem czynników emocjonalnych, psychologicznych, materialnych i medycznych w celu ustalenia, jakie będzie najlepsze rozwiązanie dla dziecka w danym kontekście (wyroki ETPC: z 6 lipca 2010 r., Neulinger i Shuruk przeciwko Szwajcarii, § 139; z 26 listopada 2013 r., X. przeciwko Łotwie, § 106-108). W ramach tej analizy sąd powinien uważnie rozpoznać podnoszone zarzuty, ściśle interpretując podstawy odmowy wydania określone w art. 12, 13 i 20 Konwencji haskiej, a po ich rozpoznaniu należycie (tj. przejrzystie, adekwatnie i konkretnie) uzasadnić swoje rozstrzygnięcie oraz upewnić się, że w kraju, do którego ma zostać wydane dziecko, zostaną mu zapewnione odpowiednie gwarancje bezpieczeństwa w zakresie prawa do poszanowania życia rodzinnego.

Sąd Najwyższy w obecnym składzie akceptuje te zasady i uznaje, że kierowanie się zasadą „dobra dziecka” stanowi bezwzględny obowiązek prawny, odnoszący się do każdej indywidualnej decyzji stosowania i wykładni prawa (zob. uchwała SN z 8 marca 2006 r., III CZP 98/05, OSNC 2006, nr 10, poz. 158; postanowienia SN: z 31 marca 1999 r., I CKN 23/99, OSNC 1999, nr 11, poz. 188; z 7 lipca 2000 r., III CKN 796/00; z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1805/00). Wymaga ona uwzględnienia w każdej sprawie.

W sprawie niniejszej nie ma jednak żadnych przesłanek uzasadniających obawę, że powrót dziecka do miejsca stałego zamieszkania narazi je na szkodę fizyczną lub psychiczną lub postawi w sytuacji nie do zniesienia. Prawidłowe

rozumienie art. 13 ust. 2 Konwencji haskiej wymaga ustalenia czy sprzeciw dziecka, które osiągnęło stosowny wiek i stopień dojrzałości wobec powrotu do kraju, z którego zostało uprowadzone, jest jego własną decyzją. Nie można bowiem wykluczyć pozostawania przez dziecko pod wpływem manipulacji. Przy ocenie dojrzałości dziecka konieczne jest zbadanie, czy jest ono w stanie zrozumieć cel i skutki powrotu do państwa stałego pobytu i przedstawić powody sprzeciwu. Okoliczność, że dziecko jest silnie związane z rodzicem, który dokonał bezprawnego uprowadzenia i rozłąka z nim powiązana ze zmianą środowiska, w którym się zaaklimatyzowało, nie stanowi sama w sobie przesłanki uzasadniającej odmowę powrotu. W takiej sytuacji rozważeniu powinny podlegać przyczyny odmowy powrotu. Z ustaleń Sądów *meriti*, które posiłkowały się opinią psychologiczną sporządzoną w toku postępowania przed sądem norweskim, wynika, że sprzeciw małoletniej wobec powrotu do Norwegii nie był jej autonomiczną decyzją. Deklarowana przez nią chęć pozostania w Polsce była w istocie życzeniem jej matki. W sytuacji, gdy małoletnia nie potrafiła uzasadnić zajętego w tym zakresie stanowiska, nie można uznać podniesionych w skardze kasacyjnej zarzutów naruszenia wskazanych w niej przepisów prawa materialnego za uzasadnione.

W niniejszej sprawie fakt bezprawnego uprowadzenia dziecka jest bezsporny. Uczestniczka popełniła czyn określony w art. 3 lit. a Konwencji haskiej, co powinno skutkować nakazaniem zapewnienia powrotu dziecka do państwa stałego pobytu w terminie 14 dni. Państwem stałego pobytu małoletniej W. Z. była Norwegia. Zgodnie zatem z celem Konwencji haskiej dziecko powinno powrócić do państwa stałego pobytu. Wyjątek określony w art. 13 lit. b Konwencji haskiej w postaci wykazania, że istnieje poważne ryzyko, że powrót dziecka naraziłby je na szkodę fizyczną lub psychiczną albo w jakikolwiek inny sposób postawiłby je w sytuacji nie do zniesienia w niniejszej sprawie nie został wykazany.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił skargę kasacyjną.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono po myśli art. 398¹⁸ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. W razie wniesienia skargi kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego, przepis ten nakazuje ich wzajemne zniesienie.

[as]